

Verklaring beleggingsbeginselen Per juni 2018

Inleiding

Pensioenfonds APF voert de pensioenregeling uit voor de (voormalige) werknemers van AkzoNobel en Nouryon. Om de pensioenen te kunnen uitkeren, ontvangt Pensioenfonds APF premie van de werkgevers. Het is van belang dat Pensioenfonds APF zorgvuldig met deze premie omgaat. Er moet immers straks genoeg geld zijn om de pensioenen te kunnen betalen. In deze verklaring laat Pensioenfonds APF zien dat het met zorg met de premie omgaat.

1. Pensioenfonds APF belegt de pensioenpremie

Wanneer Pensioenfonds APF de ontvangen premies op een spaarrekening zet, dan zou er onvoldoende geld zijn om de pensioenen te betalen. Dat wil het pensioenfonds niet. Risicoloos sparen is dus geen optie. Daarom belegt Pensioenfonds APF de ontvangen premies. Wie geld belegt en rendement wil behalen, neemt altijd een risico. Het is dus van belang dat verstandig wordt belegd. Hieronder lees je hoe Pensioenfonds APF in het belang van de deelnemers belegt.

2. De beleggingen worden zorgvuldig bepaald

Het bepalen hoe moet worden belegd vereist zorgvuldigheid. Een belangrijk deel van het geld dat voor de pensioenuitkering nodig is komt binnen via de premies. De rest moet op een andere manier binnenkomen, namelijk uit het resultaat op de beleggingen. Op de beleggingen moet dus rendement behaald worden. Maar rendement halen, betekent risico nemen. Pas als we weten hoeveel risico we kunnen nemen, dan kan bepaald worden hoe belegd moet worden.

3. Als eerste stap bepaalt Pensioenfonds APF hoeveel risico het pensioenfonds met de beleggingen kan nemen

Eerst moet Pensioenfonds APF bepalen hoeveel risico we kunnen en willen lopen. Dat hangt af van de hoeveelheid geld die Pensioenfonds APF nodig heeft om de pensioenen te kunnen betalen. Een hulpmiddel hierbij is een Asset Liability Management-studie. Aan de hand van een onderzoek bepalen we de beste verhouding tussen de beleggingen (assets) en de te betalen pensioenen (liabilities). Minimaal eens in de drie jaar doet APF zo'n studie.

De kenmerken van het pensioenfonds vormen de basis voor deze studie. Eén van de kenmerken van Pensioenfonds APF is dat het een 'oud' fonds is. Van de ruim 35.500 deelnemers is iets meer dan de helft met pensioen. Dat betekent dat Pensioenfonds APF vandaag de dag naar verhouding veel pensioenen moet uitkeren en dus niet teveel risico kan nemen. De uitkeringen mogen niet in gevaar komen en als het tegenzit met de beleggingen is er soms weinig tijd om de strategie te veranderen. De uitkomst van de ALM-studie geeft aan hoeveel risico Pensioenfonds APF kan nemen. Doordat Pensioenfonds APF niet teveel risico kan nemen, wordt de mogelijkheid om hogere rendementen te halen beperkt.

4. Het pensioenfondsbestuur bepaalt op advies van de beleggingscommissie hoe er wordt belegd

Het bestuur bepaalt uiteindelijk hoe het beste in het belang van de deelnemers kan worden belegd. Dat doet het bestuur niet alleen. Het laat zich daarbij adviseren door de beleggingscommissie. Deze commissie bestaat uit minstens twee bestuursleden van Pensioenfonds APF. Daarnaast maakt de commissie gebruik van de deskundigheid van twee externe adviseurs. De beleggingscommissie komt tenminste zes keer per jaar bij elkaar.

De marktvisie wordt door de fiduciair beheerder ontwikkeld, uitgedaagd door de leden van de beleggingscommissie. Op basis daarvan wordt besloten over risicoallocaties en renteafdekking. Het bestuur verwacht van de beleggingscommissie geen eigen 'marktvisie' maar wel goede kennis van de markt. De experts van de fiduciair beheerder zijn dagelijks actief op de financiële markten, ontwikkelen hierbij hun opinie en kunnen hun opinie bij onverwachte gebeurtenissen snel bijsturen.

Met alle deskundigheid die de beleggingscommissie in huis heeft, geeft zij het bestuur advies over de manier waarop het vermogen moet worden belegd en hoe met de risico's moet worden omgegaan. Al deze zaken tezamen vormen het beleggingsbeleid. Het beleggingsbeleid wordt steeds voor de periode van een jaar bepaald.

5. De strategie

In het beleggingsbeleid wordt onder meer bepaald waarin het pensioenfonds het beste kan beleggen. Dat noemen we de strategische beleggingsmix. APF belegt 25 % in aandelen, 54% in vastrentende waarden, 10% in vastgoed en 10% in alternatieve beleggingen en 1% in liquiditeiten. Ook beschrijft het beleggingsbeleid hoe APF met risico's omgaat:

Renterisico

Als de rente stijgt, hoeft een pensioenfonds minder geld in kas te hebben om de pensioenen straks te kunnen betalen. Als de rente daalt, moet een pensioenfonds juist meer geld hebben. We noemen dit renterisico. De dekkingsgraad geeft aan of er genoeg geld is om de pensioenen nu en in de toekomst te betalen.

Als de rente daalt wordt de dekkingsgraad lager. Pensioenfonds APF wil voorkomen dat de dekkingsgraad zo laag wordt dat er niet genoeg geld meer is om de pensioenen te betalen. Daarom dekt Pensioenfonds APF het renterisico voor tenminste 35% af. Niet alles wordt afgedekt, zodat we wat kunnen profiteren van een rentestijging.

Valutarisico

Valutarisico loopt het pensioenfonds bijvoorbeeld bij aandelen die in een andere valuta dan de euro staan genoteerd op de beurs, bijvoorbeeld in Amerikaanse dollars. Pensioenfonds APF streeft ernaar om het valutarisico zoveel mogelijk af te dekken. Als de dollar ten opzichte van de euro minder waard wordt, dan zijn de aandelen in dollars voor het pensioenfonds ineens in waarde gedaald. Dat risico wil Pensioenfonds APF niet lopen, omdat het denkt dat het nemen van valutarisico op lange termijn niet wordt beloond.

Als het nodig is kan Pensioenfonds APF aanvullende maatregelen nemen om risico's te beheersen, bijvoorbeeld om het risico van een dalende aandelenkoers af te dekken.

6. De uitvoering van het beleggingsbeleid gebeurt door professionele vermogensbeheerders

De uitvoering van het beleggingsbeleid, bijvoorbeeld de aan- en verkoop van aandelen of obligaties, laat Pensioenfonds APF door professionele vermogensbeheerders doen. Daar zitten mensen die de hele dag met beleggen bezig zijn. Van te voren legt het bestuur het beleggingsbeleid vast in beleggingsrichtlijnen. Deze richtlijnen worden meegegeven aan de vermogensbeheerder en daarin staat wat wel en niet mag. Binnen de ruimte die de vermogensbeheerder heeft, wordt gekozen in welke regio's landen, sectoren etc. wordt belegd. Daarbinnen wordt verder gekozen, bijvoorbeeld voor een bepaald bedrijf. Maandelijks, of zonodig vaker, wordt door de beleggingscommissie overlegd over de ontwikkelingen in de beleggingsportefeuille.

7. Pensioenfonds APF beoordeelt het resultaat van de beleggingen

Het bestuur bepaalt ieder jaar vantevoren waarin het beste belegd kan worden en voor hoeveel. Dat noemen we de norm. Ook worden marges vastgesteld voor de risico's die de vermogensbeheerder bij de beleggingen mag nemen als hij denkt dat dat meer oplevert. Iedere maand ontvangt Pensioenfonds APF van de vermogensbeheerder een overzicht van de beleggingsresultaten. Aan de hand van de overzichten vergelijkt Pensioenfonds APF het werkelijke rendement met dat van de norm.

8. Pensioenfonds APF vindt het belangrijk dat de beleggingen maatschappelijk verantwoord zijn

Pensioenfonds APF stelt het financiële belang van de deelnemers voorop, maar vindt het belangrijk om op een maatschappelijk verantwoorde en duurzame manier te beleggen. In het beleggingsbeleid houden we daarom rekening met factoren op het gebied van milieu, maatschappij en corporate governance (Environmental, Social and Governance - ESG).

Pensioenfonds APF heeft een verantwoord beleggingsbeleid, dat onder meer rekening houdt met de door de Verenigde Naties ondersteunde Global Compact en Principles for Responsible Investing (PRI), alsook de 'best practice'-bepalingen van Eumedion. Dit beleid bestaat uit de volgende kernonderdelen:

- ▶ een uitsluitingsbeleid gericht op controversiële wapens en sanctiewetgeving van de Verenigde Naties;
- ▶ engagement over een breed aantal onderwerpen rondom milieu, maatschappij en corporate governance;
- ▶ een wereldwijd stembeleid.

9. Pensioenfonds APF is niet op aandeelhoudersvergaderingen aanwezig, maar laat wel voor zich stemmen

Pensioenfonds APF heeft een belangrijk deel van het vermogen belegd in aandelen. Deze beleggingen zijn wereldwijd gespreid. Door als aandeelhouder te stemmen, kan het ondernemingsbeleid beïnvloed worden.

Pensioenfonds APF voert een wereldwijd stembeleid en ziet het stemmen zeker niet slechts als een administratieve handeling. De verwachtingen van de ondernemingen waarin wordt belegd, worden vastgelegd in Algemene Richtlijnen Corporate Governance. Regionaal wordt echter rekening gehouden met lokale wet- en regelgeving via diverse Stewardship-codes.

Het stembeleid is gebaseerd op de volgende overkoepelende uitgangspunten:

- ▶ een slagvaardig en effectief bestuur en managementteam;
- ▶ de juiste controle en verantwoording in de managementstructuur ('checks and balances');
- ▶ effectieve systemen voor de interne beheersing en het risicobeheer van alle belangrijke zaken (en dus ook duurzaamheid);
- ▶ een cultuur van transparantie en verantwoordelijkheid die is gebaseerd op een gedegen bedrijfsethiek;
- ▶ een bezoldigingsbeleid dat aandeelhouderswaarde op de lange termijn door realisatie van de bedrijfsdoelen beloont;
- ▶ stimuleren van de bescherming van de rechten en belangen van alle aandeel- en obligatiehouders.

10. Gedragscode

Pensioenfonds APF vindt integriteit belangrijk. Om belangenverstremeling te voorkomen, hebben het pensioenfondsbestuur en de externe adviseurs een gedragscode ondertekend. Een externe partij controleert of de gedragscode wordt nageleefd.